

My Sjöstedt
Rättsenheten

Datum: 2024-12-11
Dnr: 3.4.1-2024-079737
Skyddsnivå: K1(K0) Ingen/låg

Yttrande över remissen Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63), Ju2024/01778

Sammanfattning

Läkemedelsverket anser att det behöver förtydligas under vilka förutsättningar det kan vara möjligt med rutinmässiga utlämnanden, och hur intresseavvägningen i sådana situationer ska göras. Även i övrigt anser Läkemedelsverket att det behövs tydligare vägledning kring intresseavvägningen och vilka omständigheter som ska beaktas vid denna prövning.

Läkemedelsverket anser att det vore olämpligt med en generell sekretessbrytande bestämmelse som är tillämplig på hälso- och sjukvårdssekretess enligt 25 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, och instämmer därför i utredningens förslag att sådan sekretess ska undantas från den föreslagna bestämmelsens tillämpningsområde.

Avsnitt 6.4 Något om vad den sekretessbrytande bestämmelsen innebär

Bestämmelsen medger rutinmässiga utlämnanden

Läkemedelsverket anser att det, trots de överväganden av utredningen som redogörs för i betänkandet, fortfarande behövs tydliggöranden vad avser utredningens slutsats att den föreslagna bestämmelsen kommer att medge rutinmässiga utlämnanden.

Den intresseavvägning som ska göras enligt den föreslagna bestämmelsen innebär att det finns hinder mot utlämnande om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut. Det är inte helt tydligt vilka slags omständigheter som utredningen menar ska beaktas vid denna intresseavvägning. Av de exempel som ges framgår dock att omständigheter i det enskilda fallet skulle kunna påverka bedömningen. Samtidigt anges det att det inte alltid krävs att den utlämnande myndigheten gör en prövning i varje enskilt fall utan en bedömning kan göras utifrån de behov av sekretess som typiskt sett finns för en viss kategori av uppgifter.

Läkemedelsverket har dock svårt att se hur den utlämnande myndigheten, för att kunna avgöra om det finns hinder mot utlämnande, kan avstå från att beakta omständigheterna i varje enskilt fall. Att avstå från det, för att i stället göra en bedömning utifrån de behov av sekretess som typiskt sett finns för en kategori av uppgifter, torde innebära att särskilda omständigheter i ett enskilt fall, som utgör övervägande skäl mot ett utlämnande, missas. Om uppgifter lämnas ut i en sådan situation har myndigheten röjt sekretessbelagda uppgifter. Det är mot den bakgrunden svårt att se hur den föreslagna bestämmelsen i praktiken kommer att kunna medge rutinmässiga utlämnanden. Det vore önskvärt med ett klargörande av i vilka situationer rutinmässiga utlämnanden med stöd av den föreslagna bestämmelsen skulle kunna bli aktuella, och under vilka närmare förutsättningar som det skulle kunna vara möjligt för en myndighet för att på förhand göra den prövning och bedömning som ska ske.

Avsnitt 7.2.2 Utformningen av intresseavvägningen

Som framgår ovan anser Läkemedelsverket att det inte är helt tydligt vilka omständigheter som ska beaktas vid intresseavvägningen. Det ges endast ett fåtal exempel i betänkandet på omständigheter som kan vara av betydelse för denna prövning. Utifrån de likheter som finns mellan den föreslagna bestämmelsen och generalklausulen kan det antas att många myndigheter, i brist på annan vägledning, kommer att utgå från den praxis som finns avseende generalklausulen. Det ställs relativt stora krav på kunskaper hos den enskilde tjänsteman som har att göra sekretessprövningen, och det finns en risk, om det saknas erforderlig vägledning om hur bedömningen ska göras, att försiktighet leder till en restriktivare tillämpning av den föreslagna bestämmelsen än vad som är avsett. Om en sådan praxis utvecklas riskerar den praktiska skillnaden mellan den föreslagna bestämmelsen och generalklausulen att bli mycket liten, i andra situationer än där bestämmelsernas materiella tillämpningsområde skiljer sig åt.

Avsnitt 8.4.2 Sekretess inom hälso- och sjukvården och i annan medicinsk verksamhet – 25 kap. 1 § OSL

Sekretessen inom hälso- och sjukvården ska undantas den generella sekretessbrytande bestämmelsens tillämpningsområde

Läkemedelsverket instämmer i utredningens förslag att sekretess inom hälso- och sjukvården enligt 25 kap. 1 § OSL ska undantas den föreslagna generella sekretessbrytande bestämmelsens område, av skäl som utvecklas nedan.

Behovet av förbättrade möjligheter till informationsutbyte

Vad gäller utredningens resonemang om hur en sekretessbrytande bestämmelse som är tillämplig på hälso- och sjukvårdssekretess enligt 25 kap. 1 § OSL skulle kunna se ut (se s. 334–337), vill Läkemedelsverket föra fram följande.

De alternativ till tillägg till den föreslagna bestämmelsen som utredningen resonerar kring, som skulle syfta till att bryta sekretess enligt 25 kap. 1 § OSL, skulle innebära en omfattande utvidgning av möjligheterna att lämna ut uppgifter som omfattas av sådan sekretess. Oavsett om sekretessgenombrottet skulle begränsas till att gälla när uppgifterna behövs enligt den föreslagna bestämmelsens punkt 3, eller genom att det förenas med ett uppenbarhetsrekvisit, skulle bestämmelsen få en mycket bred och generell tillämplighet. Intresseavvägningen och bedömningen av betydelsen av de konkreta omständigheterna skulle helt falla på den enskilde tjänstemannen som har att ta ställning till frågan om utlämnande. Utöver den konflikt med de etiska principer som är vägledande för hälso- och sjukvårdspersonal som får antas kunna uppkomma vid utförandet av en sådan bedömning, kommer en sådan förskjutning av ansvaret för intresseavvägningen också innebära markant ökade risker för felaktiga utlämnanden, och således stora risker för den enskildes integritet. Med beaktande av hälso- och sjukvårdens uppdrag, de mycket integritetskänsliga uppgifter som förekommer inom sådan verksamhet och vikten av förtroende mellan hälso- och sjukvårdspersonalen och den enskilde som söker vård, bör utlämnande av uppgifter som omfattas av sekretess enligt 25 kap. 1 § OSL enligt Läkemedelsverkets uppfattning endast komma i fråga i specifika och avgränsade situationer där en grundlig intresseavvägning har gjorts på förhand av lagstiftaren.

Detta yttrande har beslutats av tf. chefsjuristen Kenneth Nordback efter föredragning av verksjuristen My Sjöstedt. I den slutliga handläggningen har även enhetschefen Jenny Bång Arhammar, utredarna Erik Halén och Tomas Nilsson samt läkemedelsinspektören Mariann Rinse deltagit.

På Läkemedelsverkets vägnar

Kenneth Nordback

My Sjöstedt

Detta beslut har hanterats digitalt och är därför inte undertecknat

Kopia till: registrator, Kenneth Nordback, Jenny Bång Arhammar, Erik Halén, Tomas Nilsson, Mariann Rinse och My Sjöstedt